

Přijímací zkoušky z matematiky pro akademický rok 2017/18 NMgr. studium Učitelství matematiky ZŠ, SŠ

Datum zkoušky: _____ Registrační číslo uchazeče: _____

Příklad	1	2	3	4	5	Celkem
Body						

Varianta 1

- Ke každému příkladu uveďte podrobný, přiměřeně okomentovaný postup. Řešení podtrhněte.
- Povolené pomůcky: psací a rýsovací potřeby.

Zadání

1 Je dána funkce

$$f : x \mapsto y = \sqrt{4x + 1}.$$

Určete definiční obor, obor hodnot a derivaci funkce. Určete rovnici tečny funkce v bodě $T = [2, ?]$. Načrtněte graf funkce a vypočtené tečny.

2 Vypočtěte integrál

$$\int f(x) dx, \quad \text{kde } f(x) = \frac{3x}{x^2 + 4}.$$

Určete základní vlastnosti (definiční obor $D(f)$, paritu, průsečíky s osami, limity v krajních bodech $D(f)$) a načrtněte její graf.

3 Nalezněte množinu $\mathcal{S}_\alpha$ všech (reálných) řešení (x, y, z) soustavy

$$\begin{aligned}x - \alpha y &= 1, \\y - z &= 0, \\x + \alpha^2 z &= \alpha^2 + 1,\end{aligned}$$

v závislosti na parametru $\alpha \in \mathbb{R}$. Jaký objekt představuje množina $\mathcal{S}_\alpha$ geometricky?

4 Uvažujte množinu zbytkových tříd $\mathbb{Z}_{10} = \{0, 1, \dots, 9\}$ spolu s operacemi sčítání a násobení (modulo deset). Množina invertibilních (tj. inverzi majících) prvků $\mathbb{Z}_{10}^*$ tvoří spolu s násobením abelovskou grupu.

Rozhodněte zda je tato grupa izomorfní s $\mathcal{C}_4$, nebo $\mathcal{C}_2 \times \mathcal{C}_2$, přičemž $\mathcal{C}_k$ značí cyklickou grupu řádu k . Izomorfismus napište.

5 Přímka p je dána rovnicí $2x + 3y - 9 = 0$. Určete obecnou rovnici i parametrické rovnice přímky, která je kolmá k přímce p a prochází průsečíkem P dané přímky p s osou x . Načrtněte graf.

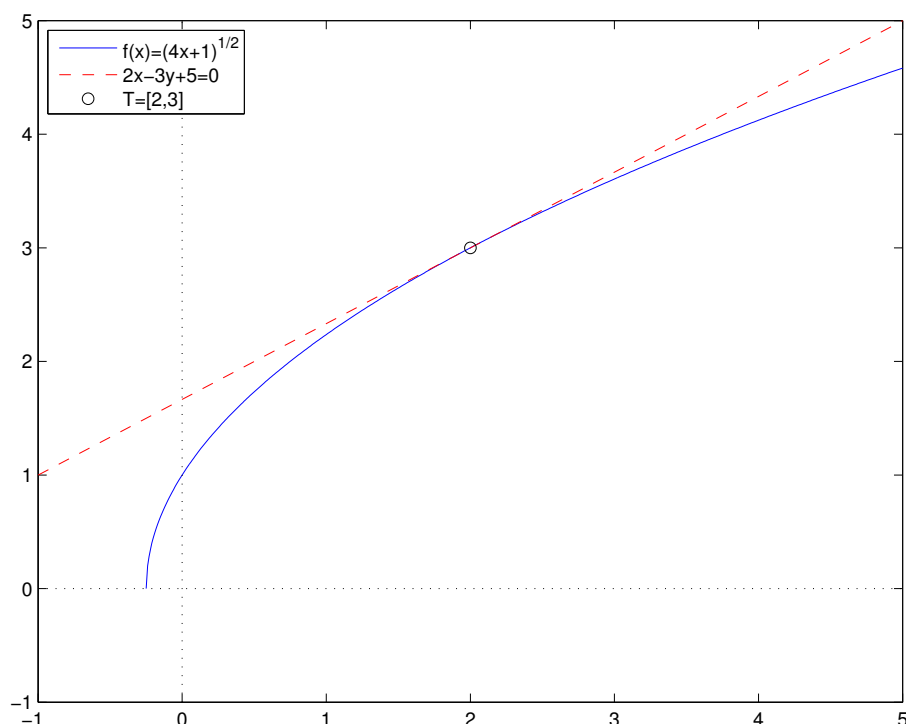
Řešení

Příklad 1 (20 bodů celkem)

Musí platit $4x + 1 \geq 0$, tedy $D(f) = [-\frac{1}{4}, \infty)$ (3 body), $H(f) = \mathbb{R}_0^+ = [0, \infty)$ (3 body). Derivace je

$$f'(x) = \frac{4}{2\sqrt{4x+1}} = \frac{2}{\sqrt{4x+1}} \quad (3 \text{ body}).$$

Bod dotyku $T = [x, f(x)] = [2, 3]$, směrnice tečny je hodnota derivace pro $x = 2$, tj. $f'(2) = \frac{2}{3}$. Tečnu hledáme ve směrnicovém tvaru $y = kx + q = f'(x)x + q = \frac{2}{3}x + q$. Dosazením bodu dotyku $3 = f(x) = f'(x)x + q = \frac{2}{3} \cdot 2 + q$ získáme $q = \frac{5}{3}$. Rovnice tečny je tedy $y = \frac{2}{3}x + \frac{5}{3}$, po úpravě $2x - 3y + 5 = 0$ (4 body). Grafem funkce je část paraboly, viz obrázek 1.

Obrázek 1: Graf funkce f (4 body) a její tečny (3 body) v bodě $T = [2, 3]$ z příkladu 1.

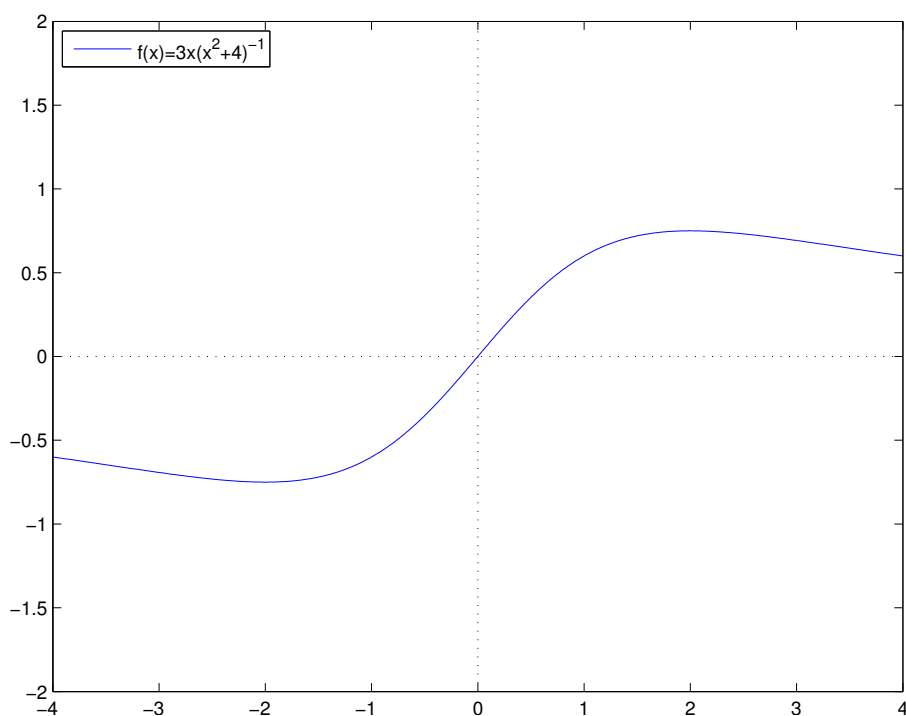

Příklad 2 (20 bodů celkem)

Integrujeme pomocí substituce

$$\int \frac{3x}{x^2 + 4} dx = \left. \begin{array}{l} \text{Substituce :} \\ t = x^2 + 4 \text{ (6 bodů)} \\ \frac{dt}{dx} = 2x \\ \frac{3}{2} dt = 3x dx \end{array} \right| = \frac{3}{2} \int 1t dt = \frac{3}{2} \ln(|t|) + \text{Const.} \\
 = \frac{3}{2} \ln(x^2 + 4) + \text{Const. (6 bodů)}$$

Pro integrand $f(x) = \frac{3x}{x^2+4}$ zřejmě platí: $D(f) = \mathbb{R}$, $f(x) = -f(-x)$ (lichá funkce, tj. její graf je symetrický podle počátku), speciálně $f(0) = 0$; dále $f(x) > 0$ pro $x > 0$ (a $f(x) < 0$ pro $x < 0$), navíc $\lim_{x \rightarrow \pm\infty} f(x) = 0^{\pm}$ (4 body). Graf funkce viz obrázek 2.

Obrázek 2: Graf funkce f (4 body) z příkladu 2.

Příklad 3 (20 bodů celkem)

Gaussovou eliminací získáme horní trojúhelníkový tvar (5 bodů)

$$\left[\begin{array}{ccc|c} 1 & -\alpha & 0 & 1 \\ 0 & 1 & -1 & 0 \\ 1 & 0 & \alpha^2 & \alpha^2 + 1 \end{array} \right] \xrightarrow{-(1. \text{ ř.})} \left[\begin{array}{ccc|c} 1 & -\alpha & 0 & 1 \\ 0 & 1 & -1 & 0 \\ 0 & \alpha & \alpha^2 & \alpha^2 \end{array} \right] \xrightarrow{-\alpha \cdot (2. \text{ ř.})} \left[\begin{array}{ccc|c} 1 & -\alpha & 0 & 1 \\ 0 & 1 & -1 & 0 \\ 0 & 0 & \alpha^2 + \alpha & \alpha^2 \end{array} \right].$$

Začneme poslední rovnicí $(\alpha^2 + \alpha)z = \alpha^2$ a provedeme diskuzi; zřejmě $\alpha^2 + \alpha = (\alpha + 1)(\alpha + 0)$:

- Pro $\alpha = -1$ dostaneme $0z = 1$ a soustava tak nemá řešení. Množina řešení je prázdná,

$$\mathcal{S}_{-1} = \emptyset \text{ (5 bodů)}.$$

• Pro $\alpha = 0$ dostaneme $0z = 0$, soustava se redukuje na dvě rovnice o třech neznámých. Proměnnou z , již odpovídající rovnice vypadla, si zvolíme, tj. $z = \tau$, $\tau \in \mathbb{R}$. Z druhé rovnice dopočítáme $y = \tau$. Z první rovnice dopočítáme $x = 1$. Množinou řešení je *přímka*

$$\mathcal{S}_0 = \left\{ \begin{bmatrix} 1 \\ \tau \\ \tau \end{bmatrix} ; \tau \in \mathbb{R} \right\} \text{ (5 bodů)}.$$

• Pro $\alpha \neq 0$ & $\alpha \neq -1$ dostaneme $z = \frac{\alpha}{\alpha+1}$. Z druhé rovnice dopočítáme $y = \frac{\alpha}{\alpha+1}$. Z první rovnice dopočítáme $x = 1 + \alpha \cdot \frac{\alpha}{\alpha+1} = \frac{\alpha^2 + \alpha + 1}{\alpha+1}$. Množina řešení je jednobodová

$$\mathcal{S}_{\alpha \in \mathbb{R} \setminus \{0, -1\}} = \left\{ \frac{1}{\alpha+1} \begin{bmatrix} \alpha^2 + \alpha + 1 \\ \alpha \\ \alpha \end{bmatrix} \right\} \text{ (5 bodů)}.$$

Příklad 4 (20 bodů celkem)

Invertibilní prvky jsou nesoudělné s modulem, tj. $\mathbb{Z}_{10}^* = \{1, 3, 7, 9\}$ (2 body) (případně je získáme z tabulky násobení), zřejmě (6 bodů):

$\mathbb{Z}_{10}^*$	1	3	7	9	$\mathcal{C}_4$	a	b	c	d	$\mathcal{C}_2 \times \mathcal{C}_2$	(a, a)	(a, b)	(b, a)	(b, b)
1	1	3	7	9	a	a	b	c	d	(a, a)	(a, a)	(a, b)	(b, a)	(b, b)
3	3	9	1	7	b	b	c	d	a	(a, b)	(a, b)	(a, a)	(b, b)	(b, a)
7	7	1	9	3	c	c	d	a	b	(b, a)	(b, a)	(b, b)	(a, a)	(a, b)
9	9	7	3	1	d	d	a	b	c	(b, b)	(b, b)	(b, a)	(a, b)	(a, a)

Porovnáním řádů všech prvků (řád prvku s je $\text{ord}(s) = |\{s^k; k \in \mathbb{Z}\}|$) jednotlivých grup (6 bodů)

$$\begin{array}{l} \mathbb{Z}_{10}^* : \quad \text{ord}(1) = 1, \quad \text{ord}(3) = 4, \quad \text{ord}(7) = 4, \quad \text{ord}(9) = 2 \\ \mathcal{C}_4 : \quad \text{ord}(a) = 1, \quad \text{ord}(b) = 4, \quad \text{ord}(c) = 2, \quad \text{ord}(d) = 4 \\ \mathcal{C}_2 \times \mathcal{C}_2 : \quad \text{ord}((a, a)) = 1, \quad \text{ord}((a, b)) = 2, \quad \text{ord}((b, a)) = 2, \quad \text{ord}((b, b)) = 2 \end{array}$$

vidíme, že $\mathbb{Z}_{10}^* \not\cong (\mathcal{C}_2 \times \mathcal{C}_2)$ (izomorfismus na sebe zobrazuje prvky stejných řádů a $\mathcal{C}_2 \times \mathcal{C}_2$ neobsahuje prvky řádu 4 (generátory), které v $\mathbb{Z}_{10}^*$ jsou), musí tedy být izomorfní s $\mathcal{C}_4$ (2 body).

Zbývá najít některý ze dvou možných izomorfismů $\varphi : \mathbb{Z}_{10}^* \rightarrow \mathcal{C}_4$. Zřejmě (4 body)

$$\varphi(1) = a \quad \text{a} \quad \varphi(9) = c, \quad \text{zvolíme-li například} \quad \varphi(3) = b, \quad \text{pak} \quad \varphi(7) = d.$$

Příklad 5 (20 bodů celkem)

- Normálový vektor $\vec{n} = (2, 3)$ přímky p je směrovým vektorem kolmice (2 body).
- Směrový vektor $\vec{s} = (3, -2)$ přímky p je normálovým vektorem kolmice (2 body).
- Průsečík P přímky p s osou x :

$$y = 0 \implies 2x - 9 = 0 \implies x = \frac{9}{2} \implies P = \left[\frac{9}{2}, 0 \right] \text{ (1 bod)}.$$

- Náčrt viz obrázek 3.

Obecná rovnice kolmice:

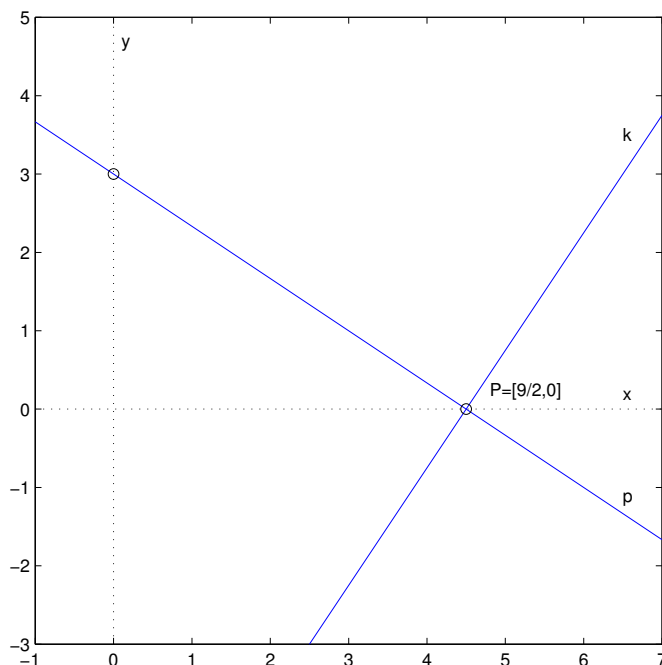
- Vydeme například z obecného tvaru přímky $ax + by + c = 0$, ze znalosti normálového vektoru kolmice dostaneme $3x - 2y + c = 0$. Dosadíme souřadnice bodu P a vyjádříme

$$c = -ax - by = -3x + 2y = -3 \cdot \frac{9}{2} + 2 \cdot 0 = -\frac{27}{2} \text{ (3 body)}.$$

Dostáváme tedy $3x - 2y - \frac{27}{2} = 0$, po úpravě $6x - 4y - 27 = 0$ (2 body).

Parametrická rovnice kolmice:

- Parametrický popis kolmice k získáme například ze směrového vektoru kolmice. Je dán vztahy $x = x_0 + 2t$, $y = y_0 + 3t$, $t \in \mathbb{R}$ (3 body).
- Dosazením bodu P dostáváme $x = \frac{9}{2} + 2t$, $y = 3t$, $t \in \mathbb{R}$ (2 body).

Obrázek 3: Náčrt situace (5 bodů) z příkladu 5.

